

กฎหมายป่าชุมชนไทย

บนเส้นทางแห่งการเรียนรู้
เพื่อก้าวพ้นสู่ความเข้าใจทุกภาคส่วนสังคมไทย

THAILAND'S COMMUNITY FOREST LAW

On the Road to Learning
To Step into Understanding
of Thai Society

ST

15 ปีของพัฒนาการกฎหมายป่าชุมชน
จนนำไปสู่คำตอบรูปธรรม ยกร่าง
พระราชบัญญัติ วันนี้คำตอบของ
ภาคประชาชน ภาครัฐ และองค์กร
พัฒนาเอกชน เสมือนข้อถกเถียงที่ยัง
ไร้ข้อสรุป เมื่อเกิดคำถามเรื่องคนกับป่า
คำตอบหลังข้อถกเถียงกลายเป็น
ความหวังริบหรี่ของการก้าวพ้นปัญหา
จากคำถามและความเชื่อเดิมในมิติ
ป่าชุมชน เพื่อไปสู่การเรียนรู้ครั้งใหม่
ให้สังคมไทยเปลี่ยนผ่านสู่การสื่อสาร
ร่วมกัน และพัฒนาสู่การจัดสรร
ทรัพยากรที่ยั่งยืนของประเทศ

Fifteen years of development of
community forest law to a tangible
answer i.e. drafting of the Act, today
the answer of the people sector,
public sector and non-government
organizations is like a controversial
argument when there is a question
about man and forest. The answer
after the debate has become a dim
hope of a step beyond the problem.
From the old question and belief of
the community forest dimension to
a new learning for Thai society to
shift into mutual communication and
develop to Thailand's sustainable
resource allocation.

FO

วันเวลาเปลี่ยนผ่าน ความพยายามสื่อสาร สร้างความเข้าใจ

การกำหนดวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน ซึ่งระบุในร่างพระราชบัญญัติ กำหนดความหมายว่า เหตุผลเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ สภาวะแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งเพื่อใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอย่างสมดุลยั่งยืน โดยใช้เครื่องมือสำคัญ คือส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลายของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ เป็นหนึ่งในนวัตกรรมของภาคประชาชน เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่าของประเทศ รวมทั้งเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อสื่อสารความหมายความเข้าใจกับบทบาทของภาครัฐ ว่าสภาพป่าอนุรักษ์ของแต่ละพื้นที่ มาจากเหตุแห่งความจริงเพื่อสร้างการยอมรับร่วมกันว่า ในเขตป่ามีผู้คนอยู่อาศัย มีชุมชน และมีวิถีชีวิตของผู้คนปรากฏ จึงสามารถดำรงความสัมพันธ์แบบปกป้องและพึ่งพาให้ป่ายังคงอยู่ได้

Changing Time...An Attempt to Communicate for Understanding

The objectives of community forest as specified in the draft Act are to preserve forest resources, environment and biodiversity, and to make use of community in equitable and sustainable manner by using an important tool i.e. promoting diversified culture and tradition of community as an innovation of the people sector. It is also a significant instrument to preserve the country's forestry area. It is an important communication tool about the role of the public sector that the preservation condition of each area is from reality. This is to create mutual acceptance that people live in the forest; there are communities and people's ways of life. With this, the relationship to protect and depend on forest can be maintained.

FOREST

กระบวนการตลอดระยะเวลา 15 ปี คือ ความพยายามของภาคประชาชนในการสร้าง การรับรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาครัฐ และภาคประชาชน ขณะที่พัฒนาการนี้ได้ เปลี่ยนผ่านบทบาททางสังคมอย่างมหาดศาล ในแต่ละมิติ ท่ามกลางกระแสการปฏิรูป การกระจายอำนาจสู่บทบาทของท้องถิ่นและ ชุมชน โดยไม่จำกัดเพียงรูปแบบการปกครอง การคลัง และการพัฒนาท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยัง ลงลึกไปถึงความหมายของสิทธิและอำนาจ อันแท้จริง ที่แผ่กระจายสู่ชุมชนและประชาชน ในรูปป่าชุมชน

อำนาจดังกล่าวได้เชื่อมโยงและสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชน เพื่อการมี ส่วนร่วม กำหนดอนาคตการจัดการป่าไม้ ประเทศไทย ขณะเดียวกับที่วาดหวังว่าองค์กร ภาครัฐ จะได้ปฏิรูปโครงสร้างการทำงาน ทบพวนยุทธศาสตร์ รวมถึงวิสัยทัศน์ของรัฐ ไทยในการอนุรักษ์ พัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ป่า ธรรมชาติของไทย ให้ปรับเปลี่ยนไปสู่ทัศนคติ ของความร่วมมือที่แท้จริงในบทบาทพหุภาคี ด้วยความเข้าใจร่วมกับประชาชน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งประสบ ความสำเร็จในการอนุรักษ์ พืชพันธุ์และปกป้อง ทั้งหมดจึงกลายเป็นมูลเหตุสนับสนุนร่าง พระราชบัญญัติป่าชุมชนในวันนี้ ที่สนองตอบ ความตั้งใจอันแท้จริงของประชาชน

The process during the past 15 years is an attempt of the people sector in creating mutual acknowledgement and understanding with the public sector. This development has considerably changed through the roles of society in each dimension. In the midst of reform trend, it is decentralization to the locality and community with no limitation on the format of government, finance and local development only. It should go deep down to the meaning of right and real power that extend out to community and people in the form of community forest.

Such power has connected and created a learning network of the people for participation in setting the future of Thailand's forest management. Concurrently, it is hoped that the public agency will reform its work structure, review strategy and vision of Thai government in preserving, developing and recovering Thailand's natural forest to the adjustment to real cooperation attitude in the multi-partisan role through mutual understanding with people, in particular, communities in reserve forest that succeed in preserving and protecting forest. This is a reason to support the draft of Community Forest Act today to respond to the real intention of people.

เชื่อมโยงความเข้าใจภาครัฐ-ภาคประชาชน

ประเด็นข้อถกเถียงของคณะกรรมการการร่วม ของทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา จากข้อเสนอของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการขอให้พิจารณาถึงนิยามของป่าต้นน้ำใหม่ เพื่อกำหนดพื้นที่ป่าชุมชนให้แยกออกจากป่าต้นน้ำ กลับกลายเป็นคำถามย้อนกลับไปสู่จุดเริ่มต้นความร่วมมือท่ามกลางมุมมองภาคประชาชนที่ตั้งคำถามถึงความเข้าใจไปรษังใสและจริงใจของภาครัฐ ขณะที่ข้อถกเถียงดังกล่าวยังคงกลายเป็นเรื่องราวคลุมเครือ

หากมองถึงประเด็นปัญหาและความขัดแย้ง ทั้งด้านแนวคิดและการต่อรองในมิติเชิงอำนาจ ต้องถือว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นผลต่อเนื่องจากจุดมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ ที่ต้องการให้ภาคประชาชนได้มีสิทธิและอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เป็นสิ่ง

Connecting Understanding between Public and People Sectors

A controversial issue of Joint Commission of the House of Representatives and the Senate from the proposal of the Ministry of Natural Resources and Environment, especially the request to reconsider the definition of watershed forest to separate community forest area from watershed one, has become a question back to the beginning of cooperation. This happened when the perspective of the people sector questioned the understanding, transparency and sincerity of the public sector while the argument about this is still obscure.

If we look at the problem and conflict, in terms of concept and negotiation in the power perspective, changes that occur are consequences of the objective of the constitution that wants

the people sector to have right and power to manage natural resources together with public sector agencies. This has actually happened and created an important foundation since the first day 50,000 names of people were proposed to draft the Community Forest Act, even though the ready-made answer in the form of law enforcement has not been realized today.

The linkage of mutual understanding between public and people sectors during the past 15 years is a huge social capital for Thailand, whether it be an answer to suppress conflict. Therefore, the definition of "watershed forest" is a matter of basic understanding to achieve mutual objective, to see the potential of community as a real multi partisan network in joining and sustaining natural resources rather than looking at legal framework and

ที่เกิดขึ้นจริงและได้ก่อร่างฐานอันสำคัญ นับตั้งแต่วันแรกซึ่งมีการร่วมเสนอรายชื่อประชาชน 5 หมื่นคน ยกวางพระราชบัญญัติป่าชุมชน แม้ว่าคำตอบที่เป็นผลสำเร็จในรูปของกฎหมายที่บังคับใช้ จะยังไม่ปรากฏผลถึงความจริงในทุกวันนี้ก็ตาม

การเชื่อมโยงความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา ถือเป็นหนทางสังคมอันมหาศาลของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นคำตอบเพื่อระงับหนทางแห่งความขัดแย้ง ดังนั้นความหมายของนิยาม “ป่าต้นน้ำ” จึงเป็นเรื่องของความเข้าใจพื้นฐาน ว่าถึงจุดมุ่งหมายร่วมกัน ที่จะมองศักยภาพของชุมชน ว่าเป็นพหุภาคีอันแท้จริง ในการร่วมและดำรงทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มากกว่ามองถึงขอบเขตทางกฎหมายและความเคลือบแคลง ว่าป่าชุมชนต้องแยกจากป่าต้นน้ำ แยกส่วนจิตสำนึกและความจริงจังของวัฒนธรรม หรือแยกคนกับป่า

ทางออกภาคประชาชน

ประเด็นและข้อเสนอแนะ ในวิสัยทัศน์และพันธกิจของร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ไม่เพียงสร้างความหวังและความเข้าใจในเชิงอำนาจเท่านั้น ยังเสนอมิติสำคัญที่ใหม่นอกเหนือทางเลือกระหว่างเหตุผลของภาครัฐกับภาคประชาชน ทางเลือกดังกล่าวก็คือความร่วมมือในฐานะของพันธมิตรร่วมกันเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ป่า แต่แล้วในกระบวนการของภาครัฐกลับมีข้อเสนอแยกคนกับป่า จึงกลับกลายเป็นการย้อนหลังกลับไปสู่จุดเริ่มต้นเช่นเมื่อ 15 ปีที่ผ่านมา

ความหวาดกลัวดังกล่าว จากความล่าช้าและทำที่ถอยหลังของภาครัฐ ส่งผลต่อการร่วมกลุ่มของประชาชนที่เคลื่อนไหว เรียกร้องให้พิจารณาถึงเหตุของความจำเป็น ในการที่ภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมพิทักษ์รักษาและปกป้องผืนป่าด้วยตนเอง วัชธรรมซึ่งชัดเจน คือการเคลื่อนไหวเพื่อขอลายชื่อ

suspicion that community forest must be separated from watershed one, separating conscience from reality of culture, or man from forest.

Exit of People Sector

Issue and proposal in the vision and mission of the draft of Community Forest Act not only create hope and understanding in terms of power but also present a new crucial dimension in addition to alternative between reasons of public and people sectors. Such an alternative is the cooperation as alliance to preserve forestry area. However, in the process of public sector, there was a proposal to separate man and forest. This is like turning back to the start 15 years ago.

Such fear from delay and backward sign of public sector has affected the grouping of people who moved and de-

จากประชาชน เพื่อนำมาถกดันต่อกระบวนการพิจารณาของรัฐสภา โดยสภาพการเคลื่อนไหวดังกล่าวพุ่งเป้าเพื่อการสื่อสารกับภาคการเมืองและภาคีรัฐว่า ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ซึ่งต้องการเห็นกฎหมายป่าชุมชนนั้นยังเป็นเจตนาที่แท้จริง

ด้วยเหตุเพราะมิติแห่งองค์รวมการอนุรักษ์ป่าชุมชน คือความหมายของอำนาจสีเขียวของการเมือง และวิถีชีวิตภาคประชาชน ที่เป็นการสร้างสรรค์เส้นทางใหม่ของการเมือง การปกครอง การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติที่ประชาชนจะสามารถสร้างองค์การชุมชนให้เข้มแข็ง จากอำนาจของภาคประชาชน ขยายความรู้สึกใหม่ของการเปลี่ยนผ่าน ร่วมกับการเรียนรู้ของภาครัฐ โดยสื่อสารและเชื่อมโยงความเข้าใจ จากภาครัฐสู่ภาคประชาชน ให้ก้าวพ้นสู่ทางเลือกที่มากกว่าเพียงประเด็นความขัดแย้ง มาสู่ประเด็นความเข้าใจ สร้างทางออกร่วมกันของสังคมไทย

ปัจจุบันคำตอบและหนทางแก้ปัญหาเกิดขึ้นจากข้อจำกัดเพราะชุดคำตอบของปัญหาการจัดสรรทรัพยากรป่าไม้ ถูกระบุให้เป็นเพียงเอกภาคี ขณะที่ความจริงของสังคมไทยกำลังสร้างชุดคำศัพท์ของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ได้รับการเขียนเพิ่มเติม ว่าควรมีมิติในการพัฒนาและร่วมมือเพิ่มเติมในรูปแบบพหุภาคี ที่คำนึงถึงความเข้าใจอันลึกซึ้ง ในระดับรากฐานของโจทย์แห่งความร่วมมือร่วมใจ โดยก้าวผ่านอคติและความขัดแย้งของอดีต

วันนี้ไม่เพียงมิติความร่วมมือในฐานะทางเลือกที่สามกำลังถูกตั้งคำถาม บทบาทของภาคประชาชนและภาครัฐที่ได้รับการพัฒนา กำลังหยุดชะงัก จนนำมาสู่ข้อคำถามของภาคประชาชน ทั้งหมดคือสิ่งที่บอกเราว่า ระยะเวลาเนิ่นนานในการร่างพระราชบัญญัติตลอดระยะเวลา 15 ปี อาจเป็นเพียงการสูญเสียโอกาส หากเราไม่ก้าวอย่างต่อเนื่องในขั้นตอนของประชาสังคม ด้วยการเติบโตแบบเข้าใจในบทบาทของประชาชน ถึงหนทางความร่วมมือที่แท้จริง ด้วยเชื่อว่าความจริงใจและความเข้าใจถึงแก่นแกนของป่า ชุมชนต้นน้ำ ภาครัฐ ภาคประชาชน และผู้ดูแลนั้นคือหนึ่งเดียวกันยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติไทย ว่าคนกับป่าจะอยู่เพื่อร่วมกัน เพื่อพิทักษ์รักษากันได้

manded for the consideration of necessity for people sector in living, protecting and maintaining the forest by themselves. Tangible evidence to this is the movement to request for signatures from people to pressure the consideration process of the Parliament. Such movement was aimed to communicate with political and public sectors of the real need of people sector that wants to see the Community Forest Act maintain its original intention.

The holistic dimension of community forest preservation is the meaning of the green power of politics and the way of life of people sector, which is a creation of a new way of politics and government. It is natural resource allocation that people can strengthen community organizations. From the power of people sector, it is expanded to a new dimension of a shift in collaboration with the learning of public sector by communicating and linking understanding from public sector to people sector, to step up to an alternative that is more than a controversial issue to understanding and mutually creating solution of Thai society.

Presently, answer and solution occur from limitation because answer series of forest resource allocation problem is identified as a single party while the reality of Thai society is creating a glossary of cooperation between public and people sectors, which has been added that there should be an additional dimension in development and cooperation in multi-party form that will take into account subtle understanding at the foundation of cooperation and collaboration problem by stepping across prejudice and past conflict.

Today, it is not only the cooperation dimension as the third alternative that is being questioned. The role of people and public sectors that has been developed has come to a halt, which has led to a question of public sector. All this is telling us that the long time in drafting the Act during the past 15 years may be a loss of opportunity, if we do not step further in the process of civil society. This can be done by growing up while understanding the role of people about

the real cooperation with the belief that sincerity and understanding of the essence of forest, community, watershed, public sector, people sector and people are the only sustenance of Thailand's natural resources and that man and forest will live together to protect one another.

